

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 22. december 2022

Indberetning nr. 25/2022

Enighed om ny koalition

Ved lagtingsvalget den 8. december 2022 opnåede den daværende koalition mellem Fólkaflokkurin, Sambandsflokkurin og Miðflokkurin 15 ud af 33 mandater. Daværende lagmand Bárður á Steig Nielsen ville ikke frasige sig forhandlingsretten med det samme, da han først ville undersøge muligheden for at danne en ny koalition. Den 10. december 2022 oplyste lagmand Bárður á Steig Nielsen, at han ikke havde et flertal bag sig til at kunne danne en ny koalition, hvilke han den 12. december 2022 meddelte Lagtingets formand, som efterfølgende løste ham fra hvervet som lagmand. Samme dag blev Aksel V. Johannesen, formand for Javnaðarflokkurin udpeget som ny forhandlingsleder.

Framsókn, der fik et godt valg og endte med 3 mandater, oplyste, at partiet ønskede at gøre op med blokpolitikken og partiet ville hellere skabe en koalition hen over midten. Derfor blev Sambandsflokkurin inviteret til de første sonderinger sammen med Javnaðarflokkurin og Framsókn. Dette kom bag på Tjóðveldi, som havde siddet i opposition sammen med de to partier. Sonderingerne mellem de tre partier brød sammen den 13. december 2022, efter at Framsókn og Sambandsflokkurin ikke kunne enes om størrelsen på statens tilskud til Færøerne fremover. Framsókn ønskede en årlig reduktion af tilskuddet, alternativt en reduktion på 60 mio. kr. med det samme. Sambandsflokkurin har efterfølgende afvist, at de ikke kunne enes med Framsókn om en reduktion af tilskuddet.

Aksel V. Johannesen indledte herefter den 14. december 2022 sonderinger – og efterfølgende egentlige forhandlinger – mellem Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn. Lidt over midnat den 21. december 2022 oplyste Aksel V. Johannesen til KVF (færøsk radio- og tv-station), at der nu var enighed mellem Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn om at danne en ny koalition.

Koalitionsaftalen

På et pressemøde den 22. december 2022 blev koalitionsaftalen, indgået mellem Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn, underskrevet af de tre partiformænd, Aksel V. Johannesen, Høgni Hoydal og Ruth Vang.

Fra koalitionsaftalen, som har overskriften ”Sammen er vi stærk”, kan fremhæves:

Udenrigsområdet:

- Der bliver lagt vægt på, at Færøerne får flere og bedre handelsaftaler, og det er særlig presserende at sikre færøsk erhvervsliv bedre adgang til EU-markedet.
- Der skal arbejdes efter, at Færøerne opnår medlemskab i alle relevante internationale fællesskaber. Der vil blive iværksat forhandlinger, som skal sikre Færøerne udvidede udenrigspolitiske kompetencer.
- Lagtingets Udlandsudvalg bliver etableret som et udenrigs- og forsvarspolitisk udvalg, hvor alle partier er repræsenteret, og hvor udvalgets rolle i ordningen [Lagtingets forretningsordenen] bliver nærmere beskrevet.

Overtagelser:

- Sagsområderne luftrummet, fyrvæsen, søretten og epidemiområdet skal overtages. Overtagelse af Landslægeinstitutionen skal forberedes.

- Reduktion af statens tilskud med 25. mio. kr. om året, hvis væksten i den færøske økonomi ikke er negativ. I dette tilfælde skal parterne indgå ny aftale.
- Der skal arbejdes efter, at færøsk bliver formelt retssprog i Færøernes Ret.

Forsvar og sikkerhed:

- Alle afgørelser om Færøernes sikkerhed og forsvar skal tages af færøske myndigheder. Dette bliver sikret i samarbejde og aftaler med Danmark og andre lande.
- Alle afgørelser om Færøernes sikkerhed og forsvar skal tages med udgangspunkt i den virkelighed, at Færøerne hører til den vestlige verden og skal samarbejde med forsvarsalliancen NATO. I alle afgørelser om Færøernes sikkerhed og forsvar skal fælles sikkerhed i Nordatlanten have i tankerne.
- I alle betydningsfulde sager rådfører landsstyret sig med Lagtingets Udlandsudvalg (udenrigs- og forsvarspolitisk udvalg), og overordnede afgørelser bliver forelagt for Lagtinget til stillingtagen.
- Der udarbejdes en beredskabsplan for, hvorledes alvorlige krisesituationer skal håndteres.

Koalitionsaftalen vil senere blive fremsendt i oversat form.

Første møde i Lagtinget efter valget

Den 22. december 2022 kl. 10 mødtes de nye lagtingsmedlemmer for første gang siden valget. Valgbreve og selve valget blev godkendt, hvorefter Bjørt Samuelsen, Tjóðveldi, enstemmigt blev valgt til Lagtingsformand. Det er første gang i 28 år, at en kvinde vælges til lagtingsformand. Lagtingets øvrige formandskab blev ligeledes valgt, hvorefter Aksel V. Johannesen med 25 stemmer for og 8 blanke stemmer blev valgt til ny lagmand. Aksel V. Johannesen holdt en kort tale, hvorefter fordelingen af det nye landsstyre blev præsenteret.

Fordeling af landsstyreområder

Det nye landsstyre kommer til at bestå af følgende ni landsstyremedlemmer:

- Lagmand, Aksel V. Johannesen, Javnaðarflokkurin
- Landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender, vicelagmand, Høgni Hoydal, Tjóðveldi
- Landsstyremedlem for social- og kulturanliggender, Sirið Stenberg, Tjóðveldi
- Landsstyremedlem for finansanliggender, Ruth Vang, Framsókn
- Landsstyremedlem for sundhedsanliggender, Margit Stóra, Javnaðarflokkurin
- Landsstyremedlem for fiskerianliggender, Dennis Holm, Tjóðveldi
- Landsstyremedlem for børne- og undervisningsanliggender, Djóni Nolsøe, Javnaðarflokkurin
- Landsstyremedlem for miljø- og energianliggender, Ingilín Didriksen, Javnaðarflokkurin
- Landsstyremedlem for justits- og indenrigsanliggender, Bjarni Kárasen Petersen, Framsókn

CV på de nye landsstyremedlemmer fremsendes senere.

Med venlig hilsen

Lene Moyell Johansen